

Människan och planeten

GEOGRAFI

PETER GRÖNDAL

Innehållsförteckning

NATUR I VÄRLDEN

Berg	6
Öken	8
Regnskog	10
Stäpp	12
Savann	14

KLIMAT I VÄRLDEN

Människan och klimatet	18
Vad kan du göra?	22

NATURKATASTROFER

Jordbävningar	30
Vulkanutbrott	32
Cykloner	33
Skogsbränder	34
Översvämningar	35

MÄNNISKAN OCH NATUREN

Hållbar utveckling	38
Energi	40
Fossila bränslen	44
Kärnkraft	45
Förnybar energi	46

VÄRLDEN FÖRÄNDRAS

Yttre krafter	50
Inre krafter	52
Människan förändrar landskapet	56

<i>Bildförteckning</i>	62
------------------------	----

Öken

En öken är ett område där det är mycket torrt. Det regnar eller snöar väldigt lite. Det finns nästan inga växter eller djur.

Bara växter och djur som klarar sig på väldigt lite vatten kan leva i öknen.

Kaktusar är en av de växter som kan klara sig i öknen.

En skorpion i Nevada-öknen. Skorpioner är ett av de djur som klarar sig i en öken.

Sahara-öknen är världens största öken. Där är det väldigt varmt.

De flesta öknarna är mycket varma på dagarna, men det finns också öknar där det kan vara kallt.

Den största öknen i världen heter Sahara. Den ligger i Afrika.

I Gobi-öknen kan det vara kallt.

Vad kan du göra?

Mycket som handlar om klimatet kan du inte påverka.

Det är upp till politiker vilka regler som ska gälla om utsläpp och annat.

Det är upp till företag att se till att de släpper ut så lite koldioxid som möjligt.

Men vissa saker kan du påverka själv.

På de kommande sidorna kan du läsa om några såna saker.

Bussföretag som kör med elbussar släpper ut mindre koldioxid.

I EU sitter politiker från många av Europas länder. De kan bestämma över regler om utsläpp.

Nio sätt du kan bidra till en bättre miljö

1

Cykla eller gå när du inte ska så långt

Många bilar och bussar släpper ut koldioxid.

När du cyklar eller går släpper du inte ut någon koldioxid alls.

2

Släck lampan när du går ut

Lampor använder el.

Det är onödigt att slösa med el.

Stäng av lampan när du går ut ur ett rum så sparar du el.

Samma sak gäller för annat som går på el som TV:n, högtalaren eller datorn.

3

Duscha snabbare

Det går åt el för att värma vatten.

Därför behövs mycket el

för att ta långa duschar.

Duscha snabbare – du blir lika ren ändå!

Översvämningar

En skyddsvall vid floden Oder i Tyskland.

En översvämning är när mycket vatten kommer in över land. Det kan hända när det regnar mycket eller när mycket snö smälter. Det kan också bli översvämningar om mycket vatten från havet blåser in mot land.

I älvarna i Sverige finns ofta dammar som kan lagra vatten. Det gör att man kan undvika översvämningar eller göra dem mindre. Det går också att bygga skyddsvallar där det är risk för översvämningar.

Det är ganska vanligt med översvämningar i Sverige.

En översvämmad korsning i Stockholm.

Kommer du ihåg? Naturkatastrofer

Svara med kryss.

Naturkatastrofer kan bero på vädret.

JA

NEJ

Människan vet aldrig i förväg när en naturkatastrof ska hända.

JA

NEJ

Det är ovanligt med jordbävningar i Sverige.

JA

NEJ

Smält berg från en vulkan kallas för lava.

JA

NEJ

En cyklon ser ut som en fyrkant om man ser den uppifrån.

JA

NEJ

Risken för skogsbrand ökar när det regnar mycket.

JA

NEJ

Det är ganska vanligt med översvämningar i Sverige.

JA

NEJ